

БАШТАНСЬКА МІСЬКА РАДА
БАШТАНСЬКОГО РАЙОНУ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

РОЗПОРЯДЖЕННЯ
МІСЬКОГО ГОЛОВИ

від «26» червня 2019 року

Баштанка

№ 111-р

Про затвердження програми проведення вступного інструктажу з питань охорони праці в Баштанській міській раді.

На виконання вимог пункту 6.3 Розділу 6 Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, та Переліку робіт з підвищеною небезпекою, затвердженого наказом Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 26.01.2005р. №15, на підставі частини 20 статті 42 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», зобов'язую:

1. Затвердити програму та тривалість проведення вступного інструктажу з охорони праці в Баштанській міській раді. (Програма додається)
2. Забезпечити проведення вступного інструктажу з охорони праці з усіма працівниками, які приймаються на постійну або тимчасову роботу в міську раду, незалежно від їх освіти, стажу роботи та посади.
3. Контроль за виконанням п.1 цього розпорядження залишаю за собою, виконання п.2 покладаю на головного спеціаліста, інженера з охорони праці.

Міський голова

І.РУБСЬКИЙ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Розпорядження міського голови

від 26.06.2019р. № 111-р

ПРОГРАМА

**проведення вступного інструктажу
для працівників Баштанської міської ради**

ПРОГРАМА **проведення вступного інструктажу**

1. Загальні відомості про Баштанську міську раду. Мета і предмет діяльності (2 хв.).
2. Основні положення трудового законодавства з питань охорони праці (2 хв.).
3. Робочий час та час для відпочинку (2 хв.).
4. Охорона праці жінок та осіб молодше 18 років (2 хв.).
5. Колективний договір (2 хв.).
6. Правила внутрішнього трудового розпорядку (2 хв.).
7. Система управління охороною праці:
 - обов'язки власника з охорони праці;
 - обов'язки працівника щодо виконання вимог нормативно-правових актів з охорони праці;
 - права працівника з питань охорони праці при укладанні трудової угоди та під час роботи;
 - відповідальність працівника за порушення вимог нормативно-правових актів з охорони праці;
 - попередні та періодичні медичні огляди;
 - страхування від нещасних випадків і профзахворювань;
 - навчання з питань охорони праці
 - основні принципи семи «Золотих правил» (18 хв.).
8. Основні небезпечні шкідливі виробничі фактори, особливості їх дії на працівників (6 хв.).
9. Порядок і норма видачі засобів індивідуального захисту (2 хв.).
10. Основні вимоги виробничої санітарії і особистої гігієни (3 хв.).
11. Пожежна безпека (3 хв.).
12. Долікарська допомога постраждалим (16 хв.).

Тривалість проведення вступного інструктажу - 60 хвилин

ОСНОВНІ ПОВНОВАЖЕННЯ БАШТАНСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ ОБ'ЄДНАНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

- Місцевий економічний та культурний розвиток, розробка та затвердження цільових програм
- Планування територіального розвитку, затвердження місцевих містобудівних програм, генеральних планів, іншої містобудівної документації
- Повноваження у галузі будівництва
- Складання та затвердження місцевих бюджетів
- Встановлення місцевих бюджетів
- Встановлення місцевих податків і зборів
- Управління дорогами та пішохідними зонами, в межах населених пунктів
- Надання послуг з водопостачання
- Управління твердими відходами
- Проведення заходів з благоустрою територій, облаштування та утримання парків, зелених зон
- Культура, молодь спорт
- Управління комунальним майном громади
- Управління освітою (дошкільна, шкільна, позашкільна)
- Надання основних послуг з охорони здоров'я (на умовах співробітництва громад)
- Повноваження у галузі соціального захисту населення (на умовах співробітництва громад)
- Вирішення відповідно до закону питань регулювання земельних відносин
- Повноваження у сфері адміністративних послуг

1. Загальні відомості про Баштанську міську раду. Мета і предмет діяльності.

Назва – Баштанська міська рада

Місце знаходження :

56101, Миколаївська область, Баштанський район, м. Баштанка, вул. Героїв Небесної сотні, будинок 38.

Основним видам діяльності є – державне управління загального характеру

2. Основні положення трудового законодавства з питань охорони праці.

Працівники реалізують право на працю шляхом укладення трудового договору про роботу в установі. Працівники мають право на відпочинок відповідно до законів про обмеження робочого дня та робочого тижня і про щорічні оплачувані відпустки, право на здорові і безпечні умови праці, на об'єднання в професійні спілки та на вирішення колективних трудових конфліктів (спорів) у встановленому законом порядку, на участь в управлінні установою, на матеріальне забезпечення в порядку соціального страхування в старості, а також у разі хвороби, повної або часткової втрати працездатності, на матеріальну допомогу в разі безробіття, на право звернення до суду для вирішення трудових спорів незалежно від характеру виконуваної роботи або займаної посади, крім випадків, передбачених законодавством, та інші права, встановлені законодавством.

Робітники та посадові особи, зайняті на важких роботах і на роботах зі шкідливими або небезпечними умовами праці, а також на роботах, де необхідний професійний добір, проходять попередні при прийнятті на роботу й періодичні (особам у віці до 21 року - щорічні) медичні огляди для визначення придатності їх до виконання дорученої роботи і попередження професійних захворювань. Працівнику не може пропонуватися робота, яка за медичним висновком протипоказана йому за станом здоров'я.

Працівник має право відмовитися від дорученої роботи, якщо створилася виробнича ситуація, небезпечна для його життя чи здоров'я або для людей, які його оточують, або для виробничого середовища чи довкілля. Він зобов'язаний негайно повідомити про це безпосереднього керівника або роботодавця.

Працівник має право розірвати трудовий договір за власним бажанням, якщо роботодавець не виконує законодавства про охорону праці, не додержується умов колективного договору з цих питань. У цьому разі працівникові виплачується вихідна допомога в розмірі, передбаченому колективним договором, але не менше тримісячного заробітку.

Працівники, зайняті на роботах з важкими та шкідливими умовами праці, безоплатно забезпечуються лікувально-профілактичним харчуванням, молоком або рівноцінними харчовими продуктами, газованою солоною водою, мають право на оплачувані перерви санітарно-оздоровчого призначення, скорочення тривалості робочого часу, додаткову оплачувану відпустку, пільгову пенсію, оплату праці у підвищеному розмірі та інші пільги і компенсації, що надаються в порядку, визначеному законодавством.

Протягом дії укладеного з працівником трудового договору роботодавець повинен, не пізніше як за 2 місяці, письмово інформувати працівника про зміни виробничих умов та розмірів пільг і компенсацій, з урахуванням тих, що надаються йому додатково.

На роботах із шкідливими і небезпечними умовами праці, а також роботах, пов'язаних із забрудненням або несприятливими метеорологічними умовами, працівникам видаються безоплатно за встановленими нормами спеціальний одяг, спеціальне взуття та інші засоби індивідуального захисту, а також мийні засоби.

3. Робочий час та час для відпочинку.

Тривалість робочого часу у нас на підприємстві 40 годин п'ятиденного робочого тижня, для підлітків від 16 до 18 років 36 годин на тиждень.

Час та закінчення роботи, перерва для відпочинку та харчування встановлюється в наступному порядку:

Початок роботи -8.00 год.

Перерва з 12.00 до 12.45 год, у п'ятниця з 12.00 до 13.00 год.

Закінчення роботи в 17.00 год., у п'ятницю до 16.00 год.

До початку роботи кожний працівник зобов'язаний відмітити свій прихід на роботу в журналі обліку робочого часу встановленої форми, якщо у підрозділі не організовано ведення електронного обліку виходу працівників на роботу.

Для працівників які працюють за підсумованим обліком робочого часу тривалість щоденної праці, а також час початку та закінчення щоденної роботи визначається графіком змінності, затвердженого керівництвом за згодою з об'єднаною профспілковою організацією із додержанням встановленої тривалості робочого часу за квартал, але не більше 12 годин в день. Графіки змінності доводяться до відома працівників, як правило не пізніше, як за один місяць до введення їх в дію.

Надурочні роботи, як правило, не допускаються. Надурочні роботи можуть застосовуватися лише у виняткових випадках, в межах, передбачених чинним законодавством та за погодженню з об'єднаною профспілковою організацією.

Надурочні роботи не повинні перевищувати для кожного працівника чотирьох годин протягом двох днів підряд і 120 годин на рік.

Вихід працівників на роботу в неробочий час, вихідні, святкові та неробочі дні здійснюється в порядку, встановленому керівництвом на підставі розпорядження.

Працівникам надається перерва для відпочинку і харчування. Перерва не включається в робочий час. Працівники використовують час перерви на свій розсуд. На цей час вони можуть відлучатися з місця роботи.

Працівникам надаються два вихідних дні на тиждень.

Робота у вихідні дні забороняється. Залучення окремих працівників до роботи у ці дні допускається тільки з дозволу профспілкового комітету.

4. Охорона праці жінок та осіб молодше 18 років.

Забороняється застосування праці жінок на важких роботах і на роботах із шкідливими або небезпечними умовами праці, а також на підземних роботах, крім деяких підземних робіт (нефізичних робіт або робіт по санітарному та побутовому обслуговуванню).

Забороняється також залучення жінок до підймання і переміщення речей, маса яких перевищує встановлені для них граничні норми.

Не допускається залучення до робіт у нічний час, до надурочних робіт і робіт у вихідні дні і направлення у відрядження вагітних жінок і жінок, що мають дітей віком до трьох років.

Жінки, що мають дітей віком від трьох до чотирнадцяти років або дітей-інвалідів, не можуть залучатися до надурочних робіт або направлятися у відрядження без їх згоди.

Не допускається прийняття на роботу осіб молодше шістнадцяти років.

За згодою одного із батьків або особи, що його замінює, можуть, як виняток, прийматися на роботу особи, які досягли п'ятнадцяти років.

Всі особи молодше 18 років приймаються на роботу лише після попереднього медичного огляду й надалі, до досягнення 21 року, щорічно підлягають медичному огляду.

Забороняється застосування праці осіб молодше 18 років на важких роботах і на роботах зі шкідливими або небезпечними умовами праці.

Забороняється підймання та переміщення важких речей неповнолітніми, що перевищують установлені для них граничні норми.

Забороняється залучати працівників молодше 18 років до нічних і надурочних робіт і до робіт у вихідні й святкові дні.

5. Колективний договір, пільги та компенсації за шкідливі умови праці

Колективний договір є основним нормативним документом, який у відповідність з діючим законодавством України, регулює у міській раді трудові і соціально-економічні відносини і узгоджує інтереси працюючих міської ради.

Колективний договір укладається між адміністрацією товариства і профсоюзним комітетом.

Колективний договір набирає чинності з дня його підписання представниками сторін.

Після закінчення строку чинності колективний договір продовжує діяти до того часу, поки сторони не укладуть новий або не переглянуть чинний.

У колективному договорі встановлюються взаємні зобов'язання сторін щодо регулювання:

- зміни в організації виробництва і праці;
- забезпечення продуктивної зайнятості;
- нормування і оплати праці, встановлення форм, системи, розмірів заробітної плати та інших видів трудових виплат (доплат, надбавок, премій та ін.);
- встановлення гарантій, компенсацій, пільг;
- участі трудового колективу у формуванні, розподілі і використанні прибутку підприємства (якщо це передбачено статутом);
- режиму роботи, тривалості робочого часу і відпочинку;
- умов і охорони праці;
- забезпечення житлово-побутового, культурного, медичного обслуговування, організації оздоровлення і відпочинку працівників;
- гарантій діяльності профспілкової організації;
- умов регулювання фондів оплати праці;
- забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.

6. Правила внутрішнього трудового розпорядку міської ради.

Правила внутрішнього трудового розпорядку ПАТ “Миколаївгаз” розроблені згідно діючого законодавства і статуту установи.

Прийняття на роботу оформляється розпорядженням міського голови, який оголошується працівнику під розписку.

При прийнятті на роботу працівники мають подати:

- направлення з центру зайнятості;
- заява на призначення;
- паспорт;
- ідентифікаційний код;
- трудова книжка;
- 2 фото(3x4);
- військовий квиток (для чоловіків);
- диплом;
- свідоцтво про народження дітей до 18 років;
- висновок медичної комісії (за потреби);
- перелік документів на конкурсну комісію;
- свідоцтво про загальнообов'язкове загальне страхування.

При укладанні трудового договору забороняється вимагати від осіб, які поступають на роботу, відомості про їх партійну та національну приналежність, походження та документи, подання яких не передбачено законодавством.

Працівники зобов'язані:

- а) працювати сумлінно, виконувати робочий режим, вимоги статуту Товариства і правила внутрішнього трудового розпорядку, дотримуватись дисципліни праці;
- б) виконувати вимоги з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки, передбачені відповідними правилами та інструкціями;
- в) берегти обладнання, інвентар, товарно-матеріальні цінності тощо.
- г) додержувати професійної етики, моралі;
- д) постійно підвищувати професійний рівень, майстерність.

Працівники протягом робочого часу повинні строго виконувати вимоги безпеки праці, виробничої санітарії й протипожежної безпеки. Працівники, що порушили правила, відстороняються від роботи й допускаються до неї тільки після додаткового інструктажу й перевірки знань. Якщо ж порушення виявилось навмисним, винний притягується до відповідальності залежно від ступеня порушення.

Працівник має право розірвати трудовий договір, укладений на невизначений строк, попередивши про це власника або уповноважений ним орган письмово за два тижні. У разі, коли заява працівника про звільнення з роботи за власним бажанням зумовлена неможливістю продовжувати роботу з поважних причин, власник або уповноважений ним орган повинен розірвати трудовий договір у строк, про який просить працівник.

За порушення трудової дисципліни до працівника може бути застосовано один з таких заходів стягнення:

- а) догана;
- б) затримка у присвоєнні рангу;
- в) звільнення.

Дисциплінарні стягнення застосовуються власником або уповноваженим ним органом безпосередньо після виявлення провини, але не пізніше одного місяця від дня її виявлення, не рахуючи часу хвороби працівника або перебування його у відпустці.

Дисциплінарне стягнення не може бути накладене пізніше шести місяців з дня вчинення проступку.

Якщо протягом року з дня накладення дисциплінарного стягнення працівника не буде піддано новому дисциплінарному стягненню, то він вважається таким, що не має дисциплінарного стягнення.

Протягом строку дії дисциплінарного стягнення заходи заохочення до працівника не застосовуються.

7. Система управління охороною праці.

Система управління охороною праці (СУОП) міська рада установлює однакові вимоги управління й організації робіт в області охорони праці й включає комплекс соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів, спрямованих на збереження здоров'я й працездатності робітників та службовців у процесі праці.

Основне призначення СУОП - забезпечити:

- безпечні й здорові умови праці працюючих, постійне зниження травматизму при мінімальних трудових і матеріальних витратах;
- раціональну організацію діловодства по охороні праці;
- забезпечення працівників спецодягом й іншими засобами індивідуального захисту.

СУОП розроблена на основі вимог Конституції України, що визначає основні положення з охорони праці, Кодексу законів про працю України (КЗОП), Закону України " Про охорону праці", Закону України " Про дорожній рух".

Обов'язки власника з охорони праці

Міський голова несе персональну відповідальність за виконання покладених завдань й обов'язків по створенню безпечних умов праці, впровадження нових засобів і методів попередження професійних захворювань, виробничого травматизму і аварій.

Загальне керівництво роботою в області охорони праці здійснює міський голова через інженера з охорони праці.

Обов'язки працівника щодо виконання вимог нормативно-правових актів з охорони праці

Працівник зобов'язаний:

дбати про особисту безпеку і здоров'я, а також про безпеку і здоров'я оточуючих людей в процесі виконання будь-яких робіт чи під час перебування на території установи;

знати і виконувати вимоги нормативно-правових актів з охорони праці, правила поведінки з машинами, механізмами, устаткуванням та іншими засобами виробництва, користуватися засобами колективного та індивідуального захисту;

проходити у встановленому законодавством порядку попередні та періодичні медичні огляди;

Знати і виконувати правила внутрішнього трудового розпорядку міської ради;

повідомляти безпосередньому керівнику або посадовій особі про кожен випадок травми, що отриманий особисто або іншими працівниками;

відповідно до плану локалізації й ліквідації можливих аварійних ситуацій вживає необхідних заходів по обмеженню розвитку аварійної ситуації або її ліквідації, надає домедичну допомогу потерпілому, одночасно вживає заходів по виклику швидкої допомоги, пожежної охорони, тощо;

Працівник несе безпосередню відповідальність за порушення зазначених вимог.

Права працівника з питань охорони праці при укладанні трудової угоди та під час роботи

Умови трудового договору не можуть містити положень, що суперечать законам та іншим нормативно-правовим актам з охорони праці.

Під час укладання трудового договору роботодавець повинен проінформувати працівника під розписку про умови праці та про наявність на його робочому місці небезпечних і шкідливих виробничих факторів, які ще не усунуто, можливі наслідки їх впливу на здоров'я та про права працівника на пільги і компенсації за роботу в таких умовах відповідно до законодавства і колективного договору.

Працівнику не може пропонуватися робота, яка за медичним висновком протипоказана йому за станом здоров'я. До виконання робіт підвищеної небезпеки та тих, що потребують професійного добору, допускаються особи за наявності висновку психофізіологічної експертизи.

Умови праці на робочому місці, безпека технологічних процесів, машин, механізмів, устаткування та інших засобів виробництва, стан засобів колективного та індивідуального захисту, що використовуються працівником, а також санітарно-побутові умови повинні відповідати вимогам законодавства.

Працівник має право відмовитися від дорученої роботи, якщо створилася виробнича ситуація, небезпечна для його життя чи здоров'я або для людей, які його оточують, або для виробничого середовища чи довкілля. Він зобов'язаний негайно повідомити про це безпосереднього керівника або роботодавця. Факт наявності такої ситуації за необхідності підтверджується спеціалістами з охорони праці підприємства за участю представника профспілки

За період простою з причин, які виникли не з вини працівника, за ним зберігається середній заробіток.

Працівник має право розірвати трудовий договір за власним бажанням, якщо роботодавець не виконує законодавства про охорону праці, не дотримується умов колективного

договору з цих питань. У цьому разі працівникові виплачується вихідна допомога в розмірі, передбаченому колективним договором.

Працівника, який за станом здоров'я відповідно до медичного висновку потребує надання легшої роботи, роботодавець повинен перевести за згодою працівника на таку роботу на термін, зазначений у медичному висновку, і у разі потреби встановити скорочений робочий день та організувати проведення навчання працівника з набуття іншої професії відповідно до законодавства.

На час зупинення експлуатації міської ради, або устаткування органом державного нагляду за охороною праці чи службою охорони праці за працівником зберігаються місце роботи, а також середній заробіток.

Відповідальність працівника за порушення вимог нормативно-правових актів з охорони праці

За порушення законодавчих й інших нормативних актів про охорону праці, створення перешкод для діяльності посадових осіб органів державного нагляду за охороною праці, працівники притягуються до дисциплінарної, адміністративної, матеріальної, кримінальної відповідальності відповідно до законодавства.

Попередні та періодичні медичні огляди

Роботодавець зобов'язаний за свої кошти забезпечити фінансування та організувати проведення попереднього (під час прийняття на роботу) і періодичних (протягом трудової діяльності) медичних оглядів працівників, зайнятих на важких роботах, роботах із шкідливими чи небезпечними умовами праці або таких, де є потреба у професійному доборі, щорічного обов'язкового медичного огляду осіб віком до 21 року. За результатами періодичних медичних оглядів у разі потреби роботодавець повинен забезпечити проведення відповідних оздоровчих заходів. Медичні огляди проводяться відповідними закладами охорони здоров'я, працівники яких несуть відповідальність згідно із законодавством за відповідність медичного висновку фактичному стану здоров'я працівника.

Роботодавець має право в установленому законом порядку притягнути працівника, який ухиляється від проходження обов'язкового медичного огляду, до дисциплінарної відповідальності, а також зобов'язаний відсторонити його від роботи без збереження заробітної плати.

Роботодавець зобов'язаний забезпечити за свій рахунок позачерговий медичний огляд працівників:

за заявою працівника, якщо він вважає, що погіршення стану його здоров'я пов'язане з умовами праці;

за своєю ініціативою, якщо стан здоров'я працівника не дозволяє йому виконувати свої трудові обов'язки.

За час проходження медичного огляду за працівниками зберігаються місце роботи (посада) і середній заробіток.

Страхування від нещасних випадків і профзахворювань

Усі працівники згідно із законом підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності.

навчання з питань охорони праці

Всі працівники при прийомі на роботу й у процесі роботи проходять в установі інструктаж та навчання з питань охорони праці, з надання домедичної допомоги потерпілим від нещасних випадків і правил поведінки у разі виникнення аварії, відповідно до Положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці.

Працівники, зайняті на роботах з підвищеною небезпекою або там, де є потреба у професійному доборі, повинні щороку проходити за рахунок роботодавця спеціальне навчання і перевірку знань відповідних нормативно-правових актів з охорони праці.

Посадові особи, діяльність яких пов'язана з організацією безпечного ведення робіт, під час прийняття на роботу і періодично, один раз на три роки, проходять навчання, а також перевірку знань з питань охорони праці за участю профспілок.

Не допускаються до роботи працівники, у тому числі посадові особи, які не пройшли навчання, інструктаж і перевірку знань з охорони праці.

У разі виявлення у працівників, у тому числі посадових осіб, незадовільних знань з питань охорони праці, вони повинні у місячний строк пройти повторне навчання і перевірку знань.

Основні принципи семи «Золотих правил»

- відповідальність та лідерство у забезпеченні охорони праці;
- виявлення небезпек та ризиків;
- визначення цілей щодо охорони праці;
- створення безпечної системи (системна організація безпеки та гігієни праці – системи управління безпекою);
- використання безпечної та справної техніки;
- підвищення кваліфікації;
- інвестиції в персонал.

8. Основні небезпечні шкідливі виробничі фактори, особливості їх дії на працівників.

Небезпечні й шкідливі виробничі фактори підрозділяються по природі дії на наступні групи:

- фізичні;
- хімічні;
- біологічні;
- психофізіологічні.

Фізичні небезпечні й шкідливі виробничі фактори підрозділяються на:

- машини і механізми, що рухаються; рухливі частини виробничого устаткування; вироби, матеріали що пересуваються; конструкції, що руйнуються;
- підвищена запиленість і загазованість повітря робочої зони;
- підвищені або знижені температури поверхонь матеріалів або повітря робочої зони, вологості повітря або його рухливість, іонізація повітря;
- підвищені рівні шуму, вібрації, ультразвуку, статичної електрики, електромагнітних коливань, магнітного або електричного поля, яскравості освітленості, ультрафіолетової радіації;
- відсутність або недостатність світла;
- розташування робочого місця на значній висоті відносно землі;
- гострі кромки, завусениці й шорсткості на поверхні інструмента, заготівель, устаткування.

Хімічні небезпечні й шкідливі виробничі фактори підрозділяються по характеру впливу на організм людини:

- токсичні;
- подразнюючі;
- канцерогенні;
- мутагенні;
- ті, що впливають на репродуктивну функцію;
- по шляху проникнення в організм, людину через:
 - органи дихання;
 - шлунково-кишковий тракт;
 - шкірні покриви й слизисті оболонки.

Біологічні небезпечні й шкідливі виробничі фактори включають біологічні об'єкти: патогенні мікроорганізми (бактерії, віруси, спірохети, гриби, найпростіші) і продукти їхньої життєдіяльності.

Психофізіологічні небезпечні й шкідливі виробничі фактори по характеру впливу підрозділяються на:

- фізичні перевантаження (статичні й динамічні);
- нервово-психічні (розумові перенапруги, перенапруги аналізаторів, монотонність праці, емоційні перевантаження).

Один і той же небезпечний і шкідливий виробничий фактор по природі своєї дії може одночасно відноситись до різних груп небезпечних і шкідливих виробничих факторів.

9.Порядок і норма видачі засобів індивідуального захисту.

На роботах із шкідливими і небезпечними умовами праці, а також роботах, пов'язаних із забрудненням або несприятливими температурними умовами, працівникам видаються безоплатно за встановленими нормами спеціальний одяг, спеціальне взуття та інші засоби індивідуального захисту, а також мийні та знешкочувальні засоби. Працівники, які залучаються до разових робіт, пов'язаних з ліквідацією наслідків аварій, стихійного лиха тощо, що не передбачені трудовим договором, повинні бути забезпечені зазначеними засобами.

Роботодавець забезпечує за свій рахунок придбання, комплектування, видачу та утримання засобів індивідуального захисту відповідно до нормативно-правових актів з охорони праці та колективного договору.

У разі передчасного зношення цих засобів не з вини працівника роботодавець зобов'язаний замінити їх за свій рахунок. У разі придбання працівником спецодягу, інших засобів індивідуального захисту, мийних та знешкочувальних засобів за свої кошти роботодавець зобов'язаний компенсувати всі витрати на умовах, передбачених колективним договором.

Згідно з колективним договором роботодавець може додатково, понад встановлені норми, видавати працівникові певні засоби індивідуального захисту, якщо фактичні умови праці цього працівника вимагають їх застосування.

10.Основні вимоги виробничої санітарії і особистої гігієни.

Основними небезпечними факторами виробничого середовища є:

- загазованість і запиленість робочої зони;
- підвищені або знижені температури повітря;
- підвищена або знижена освітленість;
- потужне ультрафіолетове випромінювання ;
- можливість впливу на працівника високих і низьких температур;
- ураження електрострумом;
- транспорт, що рухається.

Кожен з небезпечних факторів при недотриманні вимог нормативно-правових актів з охорони праці та санітарних норм може привести до нещасних випадків або до професійних захворювань.

Питаннями гігієни праці й виробничої санітарії повинні займатися всі: працюючі, начальники відділів, та інші посадові особи.

Утримання робочого місця в чистоті, освітленість відповідно до норм, особиста гігієна працюючого, сприяють збереженню здоров'я й успішній роботі.

11. Пожежна безпека.

Пожежі виникають у результаті застосування відкритого вогню, паління в заборонених для цього місцях. Часто причиною пожежі є несправність технологічного й допоміжного електроустаткування, порушення правил користування електроприладами й інструментами, порушення протипожежних інструкцій.

На території установи щоб уникнути пожеж категорично заборонено:

- паління не в встановлених місцях;
- застосування відкритого вогню;
- проведення газонебезпечних робіт без наряду-допуску;
- використання іскроутворюючого устаткування, приладів і ручного інструмента;
- використання електроустаткування, що не відповідає Правилам влаштування електроустановок і Правилам технічної експлуатації електроустановок споживачів, а також нестандартних електронагрівальних приладів;
- захарачення сторонніми предметами й обладнанням проходів, проїздів, шляхів евакуації як всередині, так і поза приміщеннями, будинками і спорудами;
- використання первинних засобів пожежогасіння не по прямому призначенню.

Об'єкти повинні бути забезпечені первинними засобами пожежогасіння відповідно до існуючих норм.

Всі працюючі на об'єкті зобов'язані чітко знати свої обов'язки на випадок пожежі й уміти користуватися первинними засобами пожежогасіння, знати де є найближчий сповіщувач (телефон) і способи виклику пожежної охорони.. Розміщати їх треба в легкодоступних місцях, поблизу місць імовірного застосування.

Дії працівників при виникненні пожежі

При виявленні виникнення пожежі кожен працівник установи зобов'язаний:

1. Повідомити по телефону або за допомогою інших засобів зв'язку в найближчу пожежну частину і керівництву структурного підрозділу або об'єкта;
2. Організувати евакуацію людей з зони пожежі;
3. Забезпечити відключення обладнання і комунікацій;
4. Приступити до гасіння наявними силами і засобами;
5. Організувати зустріч прибувших підрозділів пожежної охорони і надати їм інформацію, необхідну для ліквідації пожежі.

12. Долікарська допомога постраждалим.

Долікарська допомога потерпілому при нещасному випадку має велике значення. Від своєчасного й правильного надання долікарської допомоги можуть залежати наслідки й результат нещасного випадку. Головні умови успіху при наданні долікарської допомоги - швидкість дій, спритність й уміння людини, що надає допомогу. Окрім надання долікарської допомоги, потрібно викликати швидку або доставити потерпілого до медичного закладу. Зазначені нижче заходи повинні бути відомі всім працівникам підприємства.

Шок.

Причини – сильний біль, втрата крові, утворення у пошкоджених тканинах шкідливих продуктів, що призводять до виснаження захисних можливостей організму, в наслідок чого виникають порушення кровообігу, дихання, обміну речовин. Ознаки – блідість, холодний піт, розширені зіниці, короткочасна втрата свідомості (знепритомлення), посилені дихання і пульс, зниження артеріального тиску. Під час важкого шоку – блювання, спрага, попелястий колір обличчя, посиніння губ, мочок вух, кінчиків пальців. Інколи може спостерігатися мимовільне сечовиділення.

Допомога. Запобігання розвитку шоку є своєчасна ефективна допомога, яка надається при будь-якому пораненні. Якщо шок посилюється, потрібно надати допомогу, яка відповідає

виду поранення (наприклад, зупинити кровотечу, іммобілізувати переломи, тощо). Потім потерпілого треба закутати у ковдру, покласти в горизонтальне положення з дещо опущеною головою. У разі спраги, коли немає пошкоджень внутрішніх органів, дають пити воду. Заходами, що перешкоджають виникненню шоку, є: тиша, тепло (але не перегрівання), зменшення болю, пиття рідини.

Непритомність.

Причина – раптова недостатність кровонаповнення мозку під впливом емоційного збудження, страху, болю, нестачі свіжого повітря, тощо. Ці фактори сприяють рефлекторному розширенню м'язових судин, внаслідок чого знекровлюється мозок. Ознаки – інколи перед нею буває блідість. Блювання, слабкість, позіхання, посилене потовиділення. У цей період пульс прискорюється, артеріальний тиск знижується. Під час непритомності пульс уповільнюється до 40...50 ударів на хвилину.

Допомога. Непритомного треба покласти на спину, трохи підняти (на 15...20 см) нижні кінцівки для поліпшення кровообігу мозку. Потім вивільнити шию від одягу, який її здавлює, поплескати на щоках, полити обличчя, груди холодною водою, дати понюхати нашатирний спирт. Якщо потерпілий починає дихати з хрипінням або дихання немає, треба передбачити западання язика. У крайньому разі вживають заходи для оживлення.

Кровотеча.

Причини – пошкодження цілості кровоносних судин внаслідок механічного або патологічного порушення. Ознаки – артеріальна кровотеча, що характеризується яскраво-червоним кольором крові, кров б'є фонтанчиком; під час капілярної кровотечі вона виділяється краплями, венозна кров має темно-червоне забарвлення.

Допомога. Артеріальну кровотечу зупиняють за допомогою стискувальної пов'язки. Під час кровотечі з великої артерії для зупинення припливу крові до ділянки рани придавлюють артерію пальцем вище місця поранення, а потім накладають стискувальну пов'язку. Під час кровотечі із стегнової артерії накладають джгут вище місця кровотечі. Під джгут підкладають шар марлі. Щоб не пошкодити шкіру і нерви, і вставляють записку о зазначенням часу його накладання. Тривалість використання джгута обмежується двома годинами, у противному разі змертвіє кінцівка. Якщо протягом цього періоду немає можливості забезпечити додаткову допомогу, то через 1,5...2,0 години джгут на кілька хвилин відпускають (до почервоніння шкіри), кровотечу при цьому зменшують іншими способами (наприклад, стискувальним тампоном), а потім знову затягують джгут. При кровотечі головної шийної (сонної) артерії рану за можливістю здавлюють пальцем, після чого набивають великою кількістю марлі, тобто роблять тампонування.

Капілярна кровотеча добре зупиняється стискувальною пов'язкою, після чого шкіру навколо рани обробляють розчином йоду, спирту, горілки, одеколону. Якщо з рани виступає сторонній предмет, у місце локалізації його треба зробити у пов'язці отвір, інакше цей предмет може ще глибше проникнути в середину і викликати ускладнення.

Венозну кровотечу зупинити значно легше, ніж артеріальну. Часто досить підняти кінцівку, максимально зігнути її в суглобі, накласти стискувальну пов'язку.

Якщо потерпілий відкашлюється яскраво-червоною кров'ю - кровотеча в легенях. При цьому дихання утруднене. Хворого кладуть у напівлежаче під спину кладуть валик, на груди кладуть холодний компрес. Забороняється говорити і рухатися, потрібна госпіталізація.

Кровотеча з травного тракту характеризується блюванням темно-червоною кров'ю, що зілася. Положення потерпілому забезпечується те саме, що й під час кровотечі з легень, але ноги згинаються в колінах.

При звичайній втраті крові може розвинути гостре недокрів'я, виникнути шок. Перш за все треба зупинити кровотечу, за можливістю напоїти чаєм. Потім тілу потерпілого надають такого положення, в якому голова для нормального її кровозабезпечення має бути дещо нижче тулуба.

Переохолодження.

Розвивається внаслідок порушення процесів під час дії на організм холодого фактору і розладу функцій важливих систем організму, який настає при цьому. Спричиняється втому,

малорухливістю. Ознаки - на початковому етапі потерпілого морозить, прискорюється дихання і пульс, підвищується артеріальний тиск, настає переохолодження, рідшає пульс, дихання знижується.

Розрізняють чотири ступені відмороження тканин: I - почервоніння і набряк; II - утворення пухирів; III - змертвіння шкіри й утворення струпа; IV - змертвіння частини тіла.

Допомога. Розтирання й зігрівання на місці події. Бажано помістити потерпілого біля джерела тепла (наприклад, біля вогнища) і тут продовжувати розтирання. Краще розтирати відморожену частину спиртом, горілкою, одеколоном, а якщо їх немає, то м'якою рукавицею, хутровим коміром. Не можна розтирати снігом. Після порожевіння відморожене місце витирають насухо, змочують спиртом, горілкою або одеколоном і утеплюють ватою або тканиною. Одяг і взуття з відморожених частин тіла знімати треба дуже акуратно, якщо ж це зробити не вдається, треба розпороти ножем ту частину одягу або взуття, які утруднюють доступ до ушкоджених ділянок тіла.

Перегрівання.

Настає внаслідок тривалого перебування на сонці без захисного одягу, при фізичному навантаженні у нерухомому вологому повітрі. Легкий ступінь - загальна слабкість, нездужання, запаморочення, нудота, підвищена спрага, шкіра обличчя червона, покрита потом, пульс і дихання прискорюється, температура тіла 37.5...38.9 С. Середній ступінь (температура тіла 39,0..40,0 С) - сильний головний біль, різка м'язова слабкість, миготіння в очах, шум у вухах, болі в ділянці серця, виражене почервоніння шкіри; сильне потовиділення, посиніння губ, прискорення пульсу до 120..130 уд./хв., часте й поверхове дихання. Тяжкі ступені перегрівання тіла кваліфікуються по-різному: якщо температура повітря висока і його вологість підвищена, мова йде про тепловий удар, якщо довго діяли сонячні промені - про сонячний удар. При цьому температура тіла піднімається вище 40 С, непритомність і втрата свідомості, шкіра потерпілого стає сухою, у нього починаються судоми, порушається серцева діяльність, може спостерігатися мимовільне сечовиділення, припиняється дихання.

Допомога. Треба покласти потерпілого в тінь або в прохолодне місце, обмити його, облити прохолодною водою. На голову, шию, ділянку серця покласти холодний компрес, дати прохолодне пиття, піднести до носа ватку, змочену нашатирним спиртом. Якщо різко порушується серцева діяльність, зупиняється дихання, треба налагодити штучне дихання.

Термічні опіки.

Виникають внаслідок дії високої температури і полум'я, потрапляння на шкіру гарячої рідини, розжарених предметів, тощо. Ознаки - залежно від тяжкості розрізняють чотири ступені опіку: I - почервоніння шкіри і її набряк; II - пухирі, наповнені жовтуватою рідиною; III - утворення некрозу шкіри; IV - обуглювання тканин. При великих опіках виникає шок!

Допомога. Потрібно швидко вивести або винести потерпілого із зони вогню, негайно зняти одяг, що зайнявся, або накинути щось на потерпілого (покривало, мішок, тканину), тобто припинити до вогню доступ повітря. Полум'я на одязі можна гасити водою, засипати піском, гасити своїм тілом (потерпілий має кататися по землі).

При опіках I ступеня треба промити вражені ділянки шкіри антисептичними засобами, потім обробити спиртом-ректифікатом. До обпечених ділянок не можна торкатися руками, не можна проколювати пухирі й відривати прилиплі шматки одягу, не можна накладати мазі, порошки.

Обпечену поверхню накривають чистою марлею. Якщо потерпілого морозить, треба зігріти його; укрити, дати багато пиття.

При втраті свідомості у результаті отруєння чадним газом треба дати понюхати нашатирний спирт. У разі зупинення дихання треба зробити штучне дихання.

Хімічні опіки.

Виникають внаслідок дії на дихальні шляхи, шкіру, слизові оболонки концентрованих неорганічних та органічних кислот, лугів, фосфору, інших речовин. При загоранні або вибухах хімічних речовин утворюються термохімічні опіки. Ознаки - за глибиною ураження тканин хімічні опіки поділяються на чотири ступені: I - чітко виражене почервоніння шкіри, легкий набряк, що супроводжується болем і відчуттям печії; II - невеликий набряк, утворення пухирів

різного розміру й форми; III - потемніння тканин або побіління через кілька хвилин, годин, шкіра припухає, виникають різні болі; IV - глибоке омертвіння не лише шкіри, а й підшкірної жирової клітковини, м'язів, зв'язкового апарату суглобів.

Опіки кислотами дуже глибокі, на місці опіку утворюється струп. Унаслідок опіку лугами тканини вологі, тому ці опіки переносяться важче, ніж опіки кислотами.

Допомога. Якщо одяг потерпілого просяк хімічною речовиною, його треба швидко зняти, розрізати чи розірвати на місці події. Потім механічно видалити речовини, що потрапили на шкіру, енергійно змити їх струменем води протягом не менш як 10...15 хв. поки не зникне специфічний запах. При попаданні хімічної речовини у дихальні шляхи потрібно прополоскати горло водним 3%-ним розчином борної кислоти, цим самим розчином промити очі. Не можна вмивати хімічні сполуки, які займаються або вибухають при зіткненні з вологою. Якщо невідомо, яка хімічна речовина викликала опіки, треба накласти чисту суху пов'язку, після чого треба спробувати зняти або зменшити біль.

Ураження електричним струмом.

Причина - робота з технічними електричними засобами, пряме дотикання до провідника або джерела струму і непряме - за індукцією. Змінний струм уже під напругою 220В викликає дуже тяжке враження організму, яке посилюється при мокрому взутті та руках. Електричний струм викликає зміни в нервовій системі, її подразнення, параліч, спазми м'язів, опіки. Може статися судомний спазм діафрагми - головного дихального м'яза й серця. Внаслідок цього зупиняються серце й дихання.

Допомога. Треба негайно відірвати потерпілого від провідника або джерела електричного струму, додержуючись обережності. Якщо потерпілий перебуває на висоті (наприклад на сходах), то перед тим, як вимкнути електричний струм, потрібно вжити заходів для того, щоб потерпілий не забився під час падіння. Використовувати тільки сухі предмети й обов'язково непровідники: дошки, мотузки. Той, хто відокремлює потерпілого від струмоведучих частин, повинний ізолювати себе діелектричними рукавичками чи галошами. При необхідності варто перерубати чи перерізати проводи (кожний окремо) сокирою із сухою дерев'яною ручкою чи інструментом з ізольованими рукоятками.

За відсутністю свідомості потрібно терміново розпочати оживлення (штучне дихання, непрямий масаж серця) до повного відновлення функцій життєдіяльності, напоїти великої кількістю води, чаєм, потім зігріти.

Ураження блискавкою.

Ознаки, подібні до ознак ураження електричним струмом і явищ електроопіку.

Допомога. Дії, аналогічні діям при враженні електричним струмом. Закопувати потерпілого в землю не можна: грудна клітина, здавлена землею, не може розширюватися, навіть коли з'являється самостійне дихання.

Тривале здавлення тканин.

Причини - падіння предметів під час обвалів, продавлювання в інших ситуаціях. Через кілька годин після здавлювання тканин розвиваються тяжкі загальні порушення, подібні до шоку, сильний набряк здавленої кінцівки. З'являються блювання, марення, пожовтіння, потерпілий непритомні і навіть може померти.

Допомога. Намагатися вивільнити потерпілого від здавлювання, обкласти уражене місце льодом, холодними пов'язками, на кінцівку накласти шинну пов'язку, не туго бинтуючи пошкоджені ділянки тіла.

Утоплення.

При справжньому (мокрому) утопленні рідина обов'язково потрапляє в легені (75..95% всіх утоплень). При рефлекторному звуженні голосової щілини (сухе утоплення) вода не потрапляє в легені й людина гине від механічної асфіксії (5...20% утоплень). Зустрічається утоплення від первинного зупинення серця й дихання внаслідок травми, температурного шоку, тощо. Утоплення може настати внаслідок тривалого пірнання, коли кількість кисню в організмі зменшується до рівня, що не відповідає потребам мозку. Ознаки - у разі мокрого утоплення, коли потерпілого рятують зразу після занурення в воду, у початковий період після підняття на поверхню, відмічається загальмований або збуджений стан, шкірні покриви і поверхневі слизові

губ бліді, дихання супроводжується кашлем, пульс прискорений, потерпілого морозить. Верхня частина живота здута, нерідко буває блювання шлунковим вмістом з проковтнутою водою. Ці ознаки можуть швидко зникнути, але інколи слабкість, запаморочення, біль у грудях та кашель зберігаються протягом кількох днів. Якщо тривалість остаточного занурення потерпілого під воду становила не більше кількох хвилин і після витягнення з води він був непритомний, шкірні покриви синюваті, з рота й носа витікає пінна рідина рожевого забарвлення, зіниці слабо реагують на світло, щелепи міцно стиснути, дихання уривчасте або відсутнє, пульс слабкий, неритмічний, стан організму характеризується як агональний.

Коли після остаточного занурення потерпілого під воду минуло 2...4 хв., самостійне дихання і серцева діяльність, як правило, відсутні, зіниці розширені й не реагують на світло, шкірні покриви синюшні. Усі ці ознаки свідчать про настання клінічної смерті.

При сухому утопленні посиніння шкіри виражене менше, в агональному періоді відсутнє витікання пінистої рідини з рота, тривалість клінічної смерті становить 4...6 хв.

Утоплення, що розвинулося внаслідок первинного зупинення серця і серцевої діяльності, характеризується різкою блідістю шкіри, відсутністю рідини в порожнині рота і носа, зупинкою дихання й серця, розширенням зіниць. У таких утоплеників клінічна смерть може тривати до 10...12 хв.

Допомога. Рятувати утопленика треба швидко, бо смерть настає через 4...6 хв. після утоплення. Підпливши до потопаючого ззаду, треба взяти його під пахви так, щоб голова була над водою, повернута обличчям догори, і пливати з ним до берега. Потім якнайшвидше треба очистити порожнину рота й глотки утопленого від слизу, мулу та піску, швидко видалити воду з дихальних шляхів - перевернути потерпілого на живіт, перегнути через коліно, щоб голова звисала вниз і кілька разів надавити на спину. Після цього потерпілого перевертають обличчям догори і починають оживляти. Коли утопленник, врятований у початковому періоді утоплення, треба, перш за все, вжити заходів щодо усунення емоційного стресу - зняти мокрий одяг, насухо обтерти тіло, заспокоїти. Якщо потерпілий без свідомості при досить спонтанному диханні, його кладуть горизонтально, піднімають ноги на 40 ...50 см, дають подихати нашатирним спиртом. Одночасно потерпілого зігрівають, роблять масаж грудної клітини, розтирають руки й ноги.

Отруєння

Отруєння загального характеру. Причина - вживання несвіжих або заражених хвороботворними бактеріями продуктів.

Захворювання, як правило, починається через 1...2 год. після вживання заражених продуктів, інколи через 20...26 год. Ознаки - загальне знедуження, нудота, блювання (неодноразове), перемистий біль у животі, часте рідке випорожнення, блідість, підвищення температури до 38...40 С, частий слабкий пульс, судоми. Блювання й понос зневоднюють організм, сприяють втраті солей.

Допомога. Потерпілому кілька разів промивають шлунок (примушують випити 1,5...2 л води, а потім викликають блювання подразненням кореня язика) до появи чистих промивних вод. Потім дають чай, каву, але не їжу. Потрібно постійно стежити за хворим для запобігання зупинення дихання та кровообігу.

Отруєння лугами. Причини - попадання лужних сполук натрію й калію у дихальні шляхи. Ознаки - неприємний лужний присмак у роті, кашель, різка печія слизових оболонок очей і гортані, біль за грудиною, розширення зіниць, різка слабкість, загальні судоми.

Допомога. Забезпечити потерпілому прилив свіжого повітря, вивільнити його від одягу, який утруднює дихання, дати понюхати нашатирний спирт. У разі припинення дихання треба зробити штучне дихання.

Отруєння окисом вуглецю. Причини - вдихання чадного газу, генераторного газу, продуктів горіння, диму, внаслідок чого в крові блокується зв'язок гемоглобіну з киснем і обмежуються умови для його перенесення кров'ю від легень до тканин. Ознаки - шкіра яскраво-рожева, запаморочення, шум у вухах, загальна слабкість, нудота, блювання, слабкий пульс, непритомність (при легкому отруєнні), нерухомість, судоми, порушення зору, дихання, роботи серця, втрата свідомості протягом навіть діб (при тяжкому отруєнні).

Допомога. Аналогічна тій, що надається при отруєнні лугами.

Переломи, вивихи, розтягнення сухожиль

Перелом - це порушення цілісності кістки. Ознаки перелому кістки - різкий біль, набрякання в місці травми, зміна форми пошкодженої кістки. В ділянці перелому кістка рухома, як у суглобі, зміщення відламків кістки супроводжується хрустом та посиленням болю. Але при переломі без зміщення відламків перелічені симптоми можуть обмежуватись болем, який посилюється при рухах. Якщо перелом відкритий і є зовнішня кровотеча, у першу чергу треба її зупинити.

Допомога Потерпілому потрібно забезпечити спокій і дати дві таблетки анальгін. До ділянки перелому треба обережно прикласти лід у поліетиленовому мішечку чи тканину, змочену холодною водою. Крім того, необхідно знерухомити як пошкоджену кістку, так і прилеглі до неї суглоби вище та нижче місця перелому. При переломі плеча чи стегна потрібно зафіксувати два нижчерозміщених суглоби (крім ліктя чи коліна, ще кисть чи стопу). Знерухомлення виконується підручними матеріалами або спеціальними шинами, які міцно прибинтовують до кінцівки. При повній відсутності підручних матеріалів постраждалу ногу треба прибинтувати до здорової ноги, а руку до тулуба.

Розтягнення зв'язок вивихи у суглобах. Ці види пошкоджень виникають в ділянці суглобів при надмірно сильних та неприродних рухах кінцівок і викликають біль та тимчасову непрацездатність. Розтягнення чи розрив зв'язок найчастіше виникають у колінному і голінковому суглобах. У момент пошкодження виникає різкий біль, який інколи посилюється через деякий час внаслідок крововиливу. Ділянка суглоба набрякає, крізь шкіру просвічує синець. Суглоб болючий при дотиках, але потерпілий не втрачає здатності до пересування.

Вивих - це стійке зміщення кісток у суглобі, коли суглобні поверхні перестають стикатися частково чи повністю. Вивихи найчастіше зустрічаються в плечовому та кульшовому суглобах. Зв'язки при цьому розриваються, а кістки розходяться і займають неприродне положення. Вивихнутий суглоб набрякає і змінює зовнішній вигляд, що легко побачити при порівнянні його з протилежним суглобом. Обсяг рухів у пошкодженому суглобі знижений, кожен рух викликає біль.

Допомога Накласти холодний компрес на травмований суглоб. При розтягненні чи розриві зв'язок треба накласти тугу пов'язку. Вивихнуту кінцівку треба зафіксувати в тому положенні, яку вона прийняла, самостійно вправляти її не слід. Потерпілого треба негайно направити до лікарні.

Травми грудей.

Глибокі поранення грудної клітки, що проникають в грудну порожнину, небезпечні, передусім, порушенням дихання. Якщо повітря заходить крізь рану в плевральну порожнину, легень здавлюється і виключається з акту дихання. Це явище має назву "відкритий пневмоторакс". При відкритому пневмотораксі рана "дихає" - повітря з шумом входить та виходить крізь рану, чутно присмоктування повітря при вдиху, а під час видиху чи кашлі з'являються пухирці крові.

Допомога. Накласти на рану герметичну пов'язку. Спочатку треба накласти на рану лист поліетилену чи прогумованої тканини, потім - марлеву пов'язку, яка клеїться до тіла лейкопластиром. Далі грудна клітка міцно бинтується. Потерпілому надають напівсидяче положення і забезпечують спокій.

Закрита травма грудей часто супроводжується переломами ребер і грудини. При цьому виникає біль в місці перелому, що посилюється при кашлі і глибоких вдихах. Ускладнення подібних переломів - поранення легенів та інших органів грудної порожнини гострими відламками кісток.

Допомога. Потерпілому надають напівсидяче положення із зігнутими в колінах ногами, забезпечують повний спокій і прикладають холод до місця пошкодження. Для зменшення болю грудну клітку треба декілька разів стягнути рушниками чи широким бинтом. Дають випити 1-2 таблетки анальгін чи інших знеболюючих.

Травми хребта.

Травми виникають при падінні з висоти, насильних поворотах тулуба чи шиї, ударах в ділянку хребта, обвалах землі та породи, падінні на землю при ожеледиці. Підозра на перелом хребта виникає при різкому болю в якомусь відділі. Головна небезпека такої травми - пошкодження спинного мозку, що загрожує довічною інвалідністю. Симптоми такого пошкодження - неможливість піднятися. Можливий шок.

Допомога. Головною особливістю домедичної допомоги при травмах хребта є максимально обережне переміщення і транспортування потерпілого. Краще це робити на твердому щиті при положенні на спині з невеликим тканинним валиком під попереком. Якщо він втратив свідомість, йому надають положення лежачи на животі з поверненою набік головою. При перекладенні потерпілого не можна допускати прогинання чи поворотів його тіла, тому таку операцію повинні виконувати 3-4 чоловіка. Можна переносити потерпілого на звичайних носилках, обладнаних твердою підкладкою. При травмах шийного відділу хребта голову треба покласти на валик, зроблений з одягу. При цьому голову не можна нахилити чи закидати. Треба бути готовим до виконання штучного дихання при його зупинці. У випадку блювання голову потерпілого обережно повертають вбік.

Струс мозку.

Причини – травматичне пошкодження тканин і діяльності мозку в наслідок падіння на голову, ударів і забиття голови. При цьому можуть виникати дрібні крововиливи і набряк мозкової тканини. Ознаки – моментальна втрата свідомості, яка може бути короткочасною або тривати кілька годин. Можуть спостерігатися порушення дихання, пульсу, нудота.

Допомога. Для запобігання удушенню потерпілого у несвідомому стані від западання язика або блювотних мас його кладуть на бік або на спину, при цьому голова має бути повернена вбік. На голову кладуть охолоджувальні компреси, за відсутності або порушенні дихання проводять штучне дихання. Потерпілого ні в якому разі не можна намагатися напоїти! За першою можливістю потерпілого треба негайно транспортувати до лікувального закладу у супроводі особи, яка вміє надавати допомогу для оживлення.

Травми живота.

Проникаюча травма живота небезпечна пораненням органів черевної порожнини. Відмічається сильний біль, але кровотеча з рани несильна. Інші симптоми залежать від поранення конкретного органа, що описано нижче.

Потерпілому треба забезпечити повний спокій у горизонтальному положенні на спині із зігнутими в колінах ногами. Органи, які випали через рану (наприклад, петля кишки), не можна вправляти назад, їх треба накрити зверху чистою, краще стерильною, марлею.

Закрита травма живота виникає внаслідок прямої дії пошкоджуючої сили на органи черевної порожнини. Травми внутрішніх органів при цьому не супроводжуються зовнішньою кровотечею. При розриві порожнистого органа (наприклад, шлунку) відмічається сильний біль у всіх відділах живота. Пізніше виникає помірне підвищення температури і прискорення пульсу, риси обличчя загострюються. М'язи черевної стінки напружуються, часто виникає блювання. При розриві печінки чи селезінки біль виражений не так різко. Виникає сильна внутрішня кровотеча. Відмічається блідість, слабкість, спрага, частий пульс. При пошкодженні нирки, крім того, спостерігається почервоніння сечі.

Допомога. Потерпілому треба забезпечити повний спокій у напівсидячому положенні. Не можна їсти, пити і ковтати ліки, а на живіт треба покласти мішечок з льодом чи холодний компрес.

Транспортування потерпілих

При тяжких пораненнях і раптових захворюваннях необхідна термінова доставка потерпілого в лікувальний заклад. Якщо це неможливо здійснити службою швидкої медичної допомоги, треба транспортувати потерпілого власними силами. Транспортування повинно бути швидким і безпечним для пораненого. При цьому можна використовувати носилки або підручні предмети. Найбільш швидким і зручним є перевезення потерпілого транспортними засобами, але йому треба надати правильне положення.

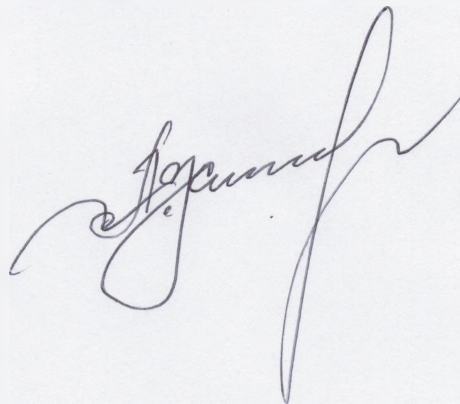
Положення потерпілого при транспортуванні залежить від виду травми. Сидячи доставляють потерпілих із порівняно легкими пораненнями обличчя і рук. В лежачому положенні на спині транспортують поранених, що мають травми голови, хребта чи кінцівок, але не втратили свідомості.

При пошкодженні таза і відкритих пораненнях черевної порожнини рекомендується положення на спині із зігнутими в колінах ногами. Напівсидяче положення з витягнутими ногами надають при пораненні шиї і значних пораненнях рук. Напівсидяче положення, але із зігнутими в колінах ногами, треба надати при закритих травмах чи захворюванні органів черевної порожнини і при пораненнях грудної клітки. При значній втраті крові і тяжкому стані пораненого необхідне положення на спині з піднятими до гори ногами і руками, але опущеною головою.

Якщо поранений знепритомнів, його транспортують лежачи на боці, але при травмах хребта треба надати йому положення лежачи на животі з поверненою набік головою.

Отже, описані причини, ознаки й дії щодо надання домедичної допомоги потерпілим в умовах боротьби за виживання, сподіваємось, відіграють свою позитивну роль у складних та екстремальних ситуаціях виробничої сфери, а також у побуті. Але треба завжди пам'ятати, що важливо точно визначити симптоми, прийняти рішення щодо дій і, не втрачаючи часу, починати надавати допомогу, чітко додержуючись основних принципів: правильність і доцільність, швидкість, продуманість, рішучість і спокій.

Головний спеціаліст,
інженер з охорони праці

О.ЖЕЛІЗНЯК